

ADABAKIAK

GALDERANTZUNAK

Jakin-zale.—Manuel Antonio Antia, «Urnieta'ko Erretorea», Urretxu'n 1830'garren urtean jaio zan eta il Urnieta'n 1894'garenean.

Karmelo Etxegarai'k onela idazten zuan bein batez Bilbao'ko *Euskaltzale* zeritzan aldizkarian:

«Euskalerrian jaio, Euskalerrian azi ta Euskalerrian beti bizia, Antia jauna zan euskaldun zintzo, egiazko, euskera biotzbiotzetik eta bene-benetan maite zuena. Barrendik maite zuelako, ikasi zuen ikasi zuen bezela. Zekielako sustraitik, moldatu zituen euskeraz lan polit asko kristautasuna eta zerurako bidea erakutsi naian. Erderatik euskerara biurtzen, gutxi bezelakoa zan».

Antia'k, bere-berea, guk dakigunez beintzat, etzuan liburu bat baizik argitara eman: *Kristaua Elizan*. Baña euskeratu zituan gazteleratik lau-bost-bat gutxienez. Ona guk ezagutzen ditugunen izenak: *Zeruko Bide zuzena eta segurua*, *Karmeltar debotoarentzat ikasbidea*, *San Joseren Zazpi igandeetako Jayera*, ta *Jesusen Biotz Sagraduko liburuchoa*.

Lenengo ori Aita Claret Santua'ren gutun baten itzulpena da, ta bederatzi edizio —bai, irakurle, bederatzi!— iritxi zituan. Bigarrenaren lendabiziko orrialdean itz auek ezartzen dira: "*Karmeltar debotoarentzat ikasbidea*, Kataluniako itzkeratik Gaztelaniakora d. J. E. eta Ak. aldatu eta Barcelonan Tipografía española deitzen dan moldizkiran 1889'ko urtean argitaratu zanetik D. Manuel Antonio, E. López, 1883».

Valdespina'ko Markesa'ren Astigarraga'ko jauregian gorde-

tzen dira *Urnieta'ko Erretorea*'ren lantxo batzuek. Itz-neurtuetan eraturako bati, «Fueroai Azquen-agurra» deritza.

Onatx, erakusgarritzat, olerki orren zatitxo bat:

Gure Fuero maiteak
kendu dizkigute;
beren uste gaiztoan
ondatu gaituzte.
Gu gaizki ikusiaz
gaiet zer zaiote?
Ori opa baziguten
ongi iritxi dute.

Karkarin.—Len ere esan izan oi degu-ta, EGAN bezain *errespetoko* adizkarietarako izkirimiri ta orrelako kontuaz ez ote diran oso egokiak, derizkiogu. Gañera, zuk eskatzen dizkiguzun mota ortako izkirimiriak —alemanak, alegia— gutxi dakizkiguguk. Ta onentxoena, ez da aleman jatorra, baizik alemani buruz sortua. «Herria»-ren 1954'garren urteko Almanaka'n irakurri genuen. Botatzeko? Or dijoa, bada...

1943'an, alemanen prisionero arkitzen zan buru argiko prantses bat artu zun Goering'ek morroitzat,

Bein batez, errespetoa piska bat galdu zionean, prantses prisionero onek galdegin zion Goering'i:

—Jauna, barkatu nere ausardia, baña... zenbat arraultza jango ziñuzke baraurik?

—Amabi —erantzun zion besteak.

—Ez da ori egia. Bat bakarra: lenengoa. Zure baraua, bein lenengoa jan ezkeru, ausita geldituko litzake-ta.

—A! zer «izpiritua» dezuen prantsesok —esan zun Goering'ek, algaraz lertzeko zorian—. Auxe da ipui polita! Utsegin-arazi bear diot ipui onekin Hitler'i, arranuak ezpaituk...

Eta bereala Hitler'en etzauntzara joan eta, aztalak gogor klaskatu ondoren, esaten dio:

—Barkatu, Adolfo: galdera bat egin nai nizuke. Zenbat arraultza jango ziñuzke baraurik?

—Arraultzak? O! gero ta gutxiago. Aleman olloak gerra onekin lokatzen ari baitira.

—Bai, baña, pake-denboran, goizean gosaltzeko, zenbat arraultza jango ziñuzke baraurik?

—Nik? Amar.

—Amar? —dio Goering'ek burua makurtuaz—. Arranua! Ama-bi esan bazenun, atxituko ziñudan, orratik...